

Ergenler için Algılanan Duygusal/Psikolojik İstismar Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ergenler için Algılanan Duygusal/Psikolojik İstismar Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21113>

Özet

Ergenler için Algılanan Duygusal/Psikolojik İstismar Ölçeği (EAPÖ), ergenlerin ebeveynleri (anne ve baba) tarafından uygulanan algılanan duygusal ve psikolojik istismar düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle istismarın farklı boyutlarını ele alarak, ergenlerin yaşadığı olumsuz ebeveyn tutumlarını ve beklentilerini değerlendirmeye odaklanmaktadır. Ölçek, 5 alt boyutta toplanan toplam 32 maddeden oluşmakta olup, hem anne hem de baba formları ayrı ayrı geçerlilik ve güvenilirlik analizlerine tabi tutulmuştur. Ölçeğin geliştirme çalışması, Türkiye bağlamında psikolojik istismar alanındaki önemli bir ihtiyacı karşılamaktadır.

Ölçeğin kısa formu üzerine yapılan geçerlilik ve güvenilirlik çalışması, yapının doğrulayıcı ve açmlayıcı Faktör Analizi (DFA ve AFA) yöntemleriyle incelendiğini göstermektedir. Elde edilen yüksek iç tutarlılık katsayıları ve iyi uyum indeksleri, EAPÖ'nün Türk ergen popülasyonunda ebeveyn kaynaklı duygusal istismar ölçmede güçlü bir araç olduğunu desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler

Ergen, Duygusal İstismar, Psikolojik İstismar, Algılanan İstismar, Ebeveyn Tutumu, Ölçek Geliştirme, Geçerlilik, Güvenirlik.

Yazarlar

Gökmen Arslan, Zeynep Kabasakal.

Amaç

Ergenler için Algılanan Duygusal/Psikolojik İstismar Ölçeği (EAPÖ), ergenlerin ebeveynlerinden (anne ve baba) algıladıkları duygusal ve psikolojik istismar davranışları ve tutumlarını şiddetini ve sıklığını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin temel amacı, klinik ve araştırma ortamlarında ergenlerin yaşadığı istismar türlerini sistematik bir şekilde belirleyerek, ilgili psikolojik müdahale programlarına zemin hazırlamaktır.

Ölçek, ebeveynlerin sergilediği şiddetli reddetme, gizli reddetme, aşıllama gibi yıkıcı davranışlarla birlikte, kabul ve saygı gibi olumlu ebeveyn tutumlarını da değerlendirerek, ebeveyn-ergen ilişkisinin kapsamı bir profilini sunmayı hedefler. Bu sayede, Duygusal/Psikolojik İstismar kavramının çok boyutlu doğası Türk kültürüne özgü örneklerle incelenmiştir.

Yapı

EAPÖ, ergenlerin ebeveynlerinden algıladıkları duygusal/psikolojik istismar ölçeği çok boyutlu

bir yapıyı temsil eder. Ölçek, hem olumsuz istismar boyutları hem de ilgisiz kalitesini gösteren olumlu bir boyutu içerecek şekilde toplam beş alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar, ergenlerin gelişimini olumsuz etkileyen spesifik ebeveyn davranışları kapsamaktadır.

Ölçeğin ölçtüğü beş temel alt boyut şunlardır:

Şiddetli Reddetme: Ergeni fiziksel veya sözel olarak cezalandırma, haksız yere suçlama gibi açıkça dümanca davranışları kapsar.

Gizli Reddetme: Ergenin sosyal ilişkilerini kışkırtma, yalnız kalmasını isteme gibi dolaylı ve örtülü dümanca tutumları ifade eder.

Gerçek Düşük Beklentiler: Ergenin kapasitesinin ötesinde beşer veya davranış standartları talep etme.

Aşırı İhlal: Ergene hakaret etme, küçük düşürücü isimler takma veya genel olarak değerini düşürücü sözel davranışları.

Kabul/Saygı: Ebeveynin ergenin duygularını açıkça ifade etmesine izin vermesi, onu desteklemesi ve değer vermesi (Pozitif bir boyut olarak istismar yokluğunu gösterir).

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliliği, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak incelenmiştir. AFA sonuçları, baba formu için beş alt ölçeğin toplam varyansını %54.6'sını açıkkladığını göstermiştir. Faktör yük değerleri, aşırı ihlal alt ölçeği için .55 ile .75 arasında, kabul/saygı alt ölçeği için .58 ile .83 arasında, şiddetli red alt ölçeği için .41 ile .69 arasında, gizli red alt ölçeği için .53 ile .68 arasında ve gerçek düşük beklentiler alt ölçeği için .44 ile .65 arasında değişmiştir.

Anne formu için yapısal AFA sonuçlarında ise, alt ölçeklerin toplam varyansa katkısı %56.34 olarak belirlenmiştir. Faktör yük değerleri aşırı ihlal alt ölçeği için .51 ile .77, kabul/saygı alt ölçeği için .42 ile .86, şiddetli red alt ölçeği için .52 ile .73, gizli red alt ölçeği için .51 ile .67 ve gerçek düşük beklentiler alt ölçeği için .41 ile .68 arasında değişmiştir. DFA sonucunda elde edilen uyum indeksleri, ölçeğin yapısal modelinin veriye mükemmel uyum sağladığını göstermektedir: Ki-kare/serbestlik derecesi (χ^2/sd) oranı 3.8 olarak bulunmuştur. Diğer önemli uyum indeksleri ise şöyledir: RMSEA değeri .047, GFI (Uyum Yılışı Endeksi) .92, NFI (Normlanmış Uyum Endeksi) .97, CFI (Karşılaştırmalı Uyum Endeksi) .98, RFI (Göreceli Uyum Endeksi) .97 ve IFI (Artımsal Uyum Endeksi) .98'dir. SRMR (Standartlaştırılmış Kök Ortalama Kare Kalıntı) değeri ise .045 olarak rapor edilmiştir. Bu değerler, ölçeğin geçerli bir yapıya sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Güvenirlilik

EAPÖ'nün güvenilirliği, iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach Alpha değerleri üzerinden değerlendirilmiştir. Ölçeğin genel iç tutarlılık değerleri oldukça yüksektir: Anne formu için .88 ve

baba formu için .92 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlar, ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü göstermektedir.

Alt boyutlara ilişkin iç tutarlılık katsayıları da yüksek güvenilirlik düzeylerini desteklemektedir:

Baba Formu için Boyut Güvenirliği:

Şiddetli Red: .80

Gizli Red: .77

Gerçekçi Olmayan Beklentiler: .73

Aşırı İhtiyaç: .89

Kabul/Saygı: .85

Anne Formu için Boyut Güvenirliği:

Şiddetli Red: .83

Gizli Red: .78

Gerçekçi Olmayan Beklentiler: .73

Aşırı İhtiyaç: .91

Kabul/Saygı: .86

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal geçerliliğini incelemek amacıyla gerçekleştirilen Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonuçları, ölçeğin beş faktörlü yapıya sahip olduğunu hem anne hem de baba formlarında istikrarlı olduğunu ortaya koymuştur. Faktör yüklerinin genel olarak .40'in üzerinde olması, maddelerin ilgili alt boyutları güçlü bir şekilde temsil ettiğini göstermektedir.

Baba formu için %54.6 ve anne formu için %56.34 oranında açıklanan toplam varyans, bu beş faktörün, ergenlerin algıladığı duygusal/psikolojik istismarın önemli bir kısmını başarıyla modellediğini kanıtlamaktadır. Ayrıca, DFA sonuçları (özellikle .047'lik düşük RMSEA ve .98'lik yüksek CFI değerleri), modelin teorik yapıya sahip ampirik verilerle uyumlu olduğunu kesinleştirmektedir.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Ölçek geliştirme çalışması).

Format: 5 alt boyut ve 32 madde içeren kısa form.

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Ergenler.

Yaş Grubu: Araştırmanın yapıldığı ergenlik dönemi aralığı (genellikle 12-18 yaş).

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki ergen popülasyonu.

Test Metodolojisi: 4'lü derecelendirme Likert tipi ölçek.

Anahtar Kelimeler

Psikometrik Özellikler, Geç Tutarlılık, Faktör Yüklü, Ebeveyn Davranışları, Çocuk İstismarı, Okul Psikolojisi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Veri Kaynağında belirtilmemiştir.

Kurum E-posta Adresleri: Veri Kaynağında belirtilmemiştir.

Yazışma Adresi: gkmnarslan@gmail.com

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek 2014 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için sorumlu yazar Gökmen Arslan ile iletişime geçilmesi önerilmektedir.

Bu ölçeğin orijinal PDF belgesine aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: [ergenler-icin-algilanan-duygusalpsikolojik-istismar-olcegi-toad.pdf](https://www.researchgate.net/publication/354111111-ergenler-icin-algilanan-duygusalpsikolojik-istismar-olcegi-toad.pdf)

Kaynaklar

Arslan, G. ve Kabasakal, Z. (2014). Ergenler için Algılanan Duygusal/Psikolojik İstismar Ölçeği Kısası Formu-II: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10(2), 491-510.

Ek Kaynak Linki: scholar.google.com.tr

Ergenler için Algılanan Duygusal/Psikolojik İstismar Ölçeği Maddeleri

Ölçek, 5 alt boyut ve toplam 32 maddeden oluşmaktadır. Derecelendirme formatı 4'lü Likert tipi (Hemen hemen hiçbir zaman, nadiren, sık sık, hemen hemen her zaman) şeklindedir.

Şiddetli Reddetme (5 madde): Beni haksız yere cezalandırır/cezalandırır.

Gizli Reddetme (5 madde): Aile dâhilinde kimselerle beraber olmamı istemez/istemezdi.

Gerçek D?? Beklentiler (6 madde): Benden yapabileceğimin ötesinde beklentileri var/vard?.

A??alama (9 madde): Bana çirkin, kötü adlar takar/takard?.

Kabul/Sayg? (7 madde): Duygularım? ona aç?kça ifade edebilirim/edebilirdim.

ARABPSYCHOLOGY.COM